

POLTAVA UNIVERSITY OF
ECONOMICS AND TRADE

ТРАДИЦІЇ ТА ІННОВАЦІЇ РОЗВИТКУ ПРИВАТНОГО ПРАВА В УКРАЇНІ: ОСВІТНІЙ ВИМІР

МАТЕРІАЛИ

XIV Всеукраїнської науково-практичної конференції

(м. Полтава, 5 червня 2025 року)

ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ

Полтава

2025

ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ (ПУЕТ)

**ТРАДИЦІЇ ТА ІННОВАЦІЇ
РОЗВИТКУ ПРИВАТНОГО ПРАВА
В УКРАЇНІ: ОСВІТНІЙ ВИМІР**

МАТЕРІАЛИ

XIV Всеукраїнської
науково-практичної конференції

(м. Полтава, 5 червня 2025 року)

**Полтава
ПУЕТ
2025**

УДК 341.9(477):37
Т65

Розповсюдження та тиражування без офіційного дозволу Полтавського університету економіки і торгівлі ЗАБОРОНЕНО

Редакційна колегія:

Г. В. Лаврик, д-р юрид. наук, професор, завідувач кафедри правознавства Полтавського університету економіки і торгівлі;

О. О. Кульчій, канд. юрид. наук, доцент, доцент кафедри правознавства Полтавського університету економіки і торгівлі.

Традиції та інновації розвитку приватного права в Україні:
Т65 освітній вимір : матеріали XIV Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Полтава, 5 червня 2025 р.). – Полтава : ПУЕТ, 2025. – 141 с. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM). – Текст укр. мовою.

ISBN 978-966-184-483-3

У збірнику містяться матеріали наукових праць учених, здобувачів вищої освіти, присвячені розвитку приватного права в Україні в загальнотеоретичному, галузевому (цивільстичному) та педагогічному вимірах цього процесу, взаємодії приватного та публічного права, публічно-приватному партнерству.

Розраховано на здобувачів вищої освіти, аспірантів, науково-педагогічних працівників, науковців, державних службовців і фахівців гуманітарного профілю.

УДК 341.9(477):37

Матеріали друкуються в авторській редакції мовами оригіналів.

За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідають автори та наукові керівники.

ISBN 978-966-184-483-3

© Полтавський університет
економіки і торгівлі, 2025

СЕКЦІЯ 4. ВИВЧЕННЯ (ВИКЛАДАННЯ) ПРИВАТНОГО ПРАВА У ЗВО УКРАЇНИ

Горбань О. В.

Філософсько-правовий вимір викладання
приватного права здобувачам правничих спеціальностей 124

Орел В. А.

Досвід викладання історико-правових дисциплін
на іноземних освітніх програмах бакалавра права..... 130

Білокін І. В.

Реалізація права на освіту в умовах війни:
приватно-правовий вимір 135

Дормед А. В.

Освітній потенціал вивчення приватного права
для формування правової свідомості студентської молоді 139

ДОСВІД ВИКЛАДАННЯ ІСТОРИКО-ПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН НА ІНОЗЕМНИХ ОСВІТНІХ ПРОГРАМАХ БАКАЛАВРА ПРАВА

*Орел Вікторія Анатоліївна,
старший викладач кафедри правознавства
Полтавський університет економіки і торгівлі*

Досвід викладання історико-правових дисциплін на іноземних освітніх програмах бакалавра права дозволяє виявити традиційні підходи до юридичної освіти, а також інноваційні методики та змістовні акценти, що формуються під впливом глобалізації. Це сприяє переосмисленню ролі історико-правових знань у підготовці фахівців у галузі права, адже глибоке розуміння витоків правових інститутів є основою ефективного реформування юридичної (правничої) освіти в Україні та стає ключем до гармонізації вітчизняних правничих шкіл із європейськими та світовими стандартами.

Реформування юридичної (правничої) освіти в Україні підтверджує тезу про зменшення ваги історії права у вихованні та освіті сучасних правників. У попередніх наукових розвідках автором констатовалося, що система української юридичної (правничої) освіти зіштовхнулася із загальною кризою викладання історико-правових дисциплін у правничих школах, яку констатують ряд українських та зарубіжних учених [1].

Про наслідки цього явища міркують німецькі професори В. Бургдорф та Корнел А. Цвірляйн, які вважають, що результатом може стати подальше зубожіння (загальне збідніння) правничої освіти. Сучасна догма підвищення ефективності дедалі частіше зводиться лише до скорочення тривалості навчання, «школофікації» (перетворення освіти на шкільний формат), спрощення аргументації, логічних міркувань та мислення, а також усунення навчальних дисциплін, визнаних «неактуальними». Це загрожує втратою правом, як однією з ключових сфер людського співіснування, здатності до глибокого осмислення та врахування історичного досвіду [2].

У праці Томаша Кухарського (Tomasz Kucharski) «The purpose(s) of teaching legal history in contemporary Poland: Current situation and future perspectives» (укр. «Чи слід та як викладати історію права на юридичній освіті в Польщі? Стан і майбутні

перспективи») наголошується, що ключова роль історії права полягає у виконанні функції вступного курсу – формування фундаменту юридичного мислення, проте глибокий історико-контекстуальний підхід доцільний лише після базової підготовки, тобто на пізніших етапах навчання [3].

Вивчення історії держави і права зарубіжних країн у вітчизняних правничих школах допомагає правнику адаптувати свої знання до різноманітних культурних контекстів, розуміти взаємодію різних правових систем і сприяє розвитку гнучкого та вдумливого підходу до правничих питань світового співтовариства.

Ретельно добирався і враховувався досвід аналогічних іноземних освітніх програм, зокрема, досвід реалізації базового (тривалістю 6 семестрів, 180 кредитів) та просунутого (поглибленого) (7-го та 8-го семестрів загалом 60 кредитів вищої освіти) рівнів юридичної програми Університету Лунда (Швеція) (Lund University, Sweden) (Juristprogrammet. URL: <https://www.jur.lu.se/utbildning/juristprogrammet/programstruktur>) щодо забезпечення формування здатності продемонструвати знання розвитку ідей у шведському та європейському праві; розуміння історичних правовідносин з критичної точки зору; розуміння основних особливостей правових систем світу; знання методологічних проблем, які виникають у зв'язку з дослідженням права у часі та просторі, та здатність у фактологічно правильній, незалежній, суворій та аналітичній манері враховувати передумови, контекст та легітимність правових норм у часі та просторі під час опанування навчальної дисципліни «Історія права з порівняльним правознавством» («Rättshistoria med komparativ rätt») (7,5 кредитів) [4].

Реалізація бакалаврської програми з права (Bachelor i jura) у Копенгагенському університеті (Данія) (University of Copenhagen, Denmark) (URL: <https://www.ku.dk/studier/bachelor/jura#adgangskrav>) передбачає під час вивчення курсу «Юридична історія» (Retshistorie) отримання знань, що дозволяють *пояснити* значні епохи в історії данського та європейського права з акцентом на розвиток найважливіших правових інститутів та інституцій, роль юридичної професії в розвитку права та взаємодію права з навколишнім суспільством; *пояснити* взаємозв'язок між данським та європейським правом, зосереджуючись на тому, як іноземне право та правова думка вплинули на розвиток данського права; *класифікувати* джерела права та *характеризувати*

вати різницю між різними джерелами права та взаємодію між ними; *пояснити*, як цифровізація (діджиталізація) впливає на сферу юридичної історії, а також навичок щодо *застосовування* юридичного методу до історичних юридичних джерел; *виявлення* питання для аналізу та *структурування* історико-правових явищ; *проведення* незалежного аналізу історичних юридичних джерел, як відомих, так і невідомих; *застосовування* загальних академічних стандартів роботи з джерелами та належної академічної практики.

У результаті здобувачі цієї бакалаврської програми з права засвоюють компетенції щодо *оцінки* різниці між правовою доктриною та правовою політикою в історичному контексті права, а також обговорення ролі юриста та інших суб'єктів у розвитку права; *порівняння результатів* аналізу правових джерел із сучасними правовими тенденціями, маючи змогу самостійно вибрати та включати відповідні правові джерела. Спираючись на історичні тенденції у праві, здобувачі отримують *компетенції* щодо *обговорення* та *проблематизації* легітимації права впродовж історії на основі правових історичних тенденцій; *професійного та лінгвістично правильного висловлювання та формулювання* своїх аргументів структуровано і послідовно; *співпраці* в групах з іншими здобувачами над вирішенням конкретних проблем; визначення власних навчальних потреб та структурування власного навчання [5].

Університет Тренто (Італія) (University of Trento, Italy) пропонує до вивчення курс «Історія західної правової традиції», мета якого полягає в тому, щоб дозволити здобувачам вищої освіти отримати знання про фундаментальні лінії історії західної правової традиції через вивчення відносин між правом і релігією в порівняльній перспективі [6].

Вивчення історії держави і права України в провідних вітчизняних правничих школах сприяє глибокому розумінню витоків українського права і держави, формуванню правосвідомості в контексті національної історії та культурних особливостей українського народу.

Іноземні заклади вищої освіти активно включають вітчизняний історико-правовий компонент до освітніх програм бакалавра права. Наприклад, у Леонському університеті (Іспанія) (University of León, Spain), в межах здобуття ступеня з права (Grado en Derecho) (<https://www.unileon.es/estudiantes/oferta>

academica/grados/grado-en-derecho), у першому семестрі першого року навчання вивчається курс «Історія права та інституцій», який спонукає здобувачів вищої освіти до вивчення іспанського історичного права та еволюції відправлення правосуддя в іспанському історичному праві [7].

Здобувачі ступеня з права засвоюють такі *компетенції*: (C1) продемонструвати знання та розуміння в галузі навчання, яка базується на основі загальної середньої освіти та на рівні, який, хоча й підтримується підручниками для поглибленого навчання, також включає деякі аспекти, які передбачають передові знання в їхній галузі навчання.

У *результаті* вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні *розуміти* іспанське історичне право; еволюцію здійснення правосуддя в іспанському історичному праві.

У Мадридському університеті Карлоса III (Іспанія) (University Charles III of Madrid, Spain) реалізується програма бакалавра права (Bachelor in Law. URL: <https://www.uc3m.es/bachelor-degree/law#program>), у другому семестрі першого року навчання якої викладається курс «Історичні основи правової системи» (6 ECTS), що забезпечує здобувачам вищої освіти краще розуміння правових концепцій шляхом їх історичного аналізу в рамках різноманітних послідовних політичних моделей. Лише через усвідомлення цієї історичної глибини здобувачі можуть повністю зрозуміти та оцінити інструменти, які вони використовуватимуть у глобалізованому та нестабільному правовому порядку. Вивчаючи еволюцію нормативної системи, певних інститутів та юридично-політичної доктрини, здобувачі зможуть відкрити соціальну цінність права, розвинути критичне мислення, підвищити свою здатність до синтезу та, зрештою, озброїти себе інструментами інтерпретації, які дозволять їм бути активними учасниками свого професійного майбутнього, а не просто накопичувачами даних [8].

Університетський коледж Лондона (University College London (UCL), UK) пропонує курси «Історичний розвиток загального права» (Historical Development of the Common Law) та «Історія англійського права» (History of English Law) [9; 10]. Основною темою обох курсів є правові зміни: чому і як закон змінюється. Здобувачі вищої освіти досліджують окремі теми з історії загального права, багато з яких є предметом наукових дискусій. Модулі не передбачають попередніх знань історії чи англій-

ського права. Їх метою є надання всебічного розуміння окремих аспектів англійської правової історії від Середньовіччя до сучасності. Здобувачі вищої освіти аналізують інтелектуальні, соціальні, політичні та доктринальні аспекти правових змін в Англії, розвивають аналітичні навички та здатність оцінювати природу й причини таких перетворень.

Отже, аналіз зарубіжного досвіду викладання історико-правових навчальних дисциплін засвідчує їхню важливу роль у формуванні критичного правового мислення, розумінні правових традицій і сучасних викликів. Для України адаптація подібних підходів може сприяти оновленню змісту правничої освіти та посиленню її міждисциплінарного й аналітичного потенціалу.

Список використаних джерел

1. Орел В. Юридична аргументація у процесі вивчення історико-правових дисциплін: інноваційні підходи у підготовці майбутніх правників в контексті реформи юридичної (правничої) освіти. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: «Юридичні науки». 2025. Том 12. № 1 (45). С. 173-184. DOI: <https://doi.org/10.23939/law2025.45.173>.
2. Siemens D. Towards a New Cultural History of Law. *Law and Historiography: Contributions to a New Cultural History of Law*. 2012. Vol. 3. № 2. URL: <http://www.inter-disciplines.org/index.php/indi/article/view/64/52>.
3. Derry C., Howells C. (Eds.). *Legal History in the Curriculum: Comparative Perspectives, Critical Approaches and Future Directions* (1st ed.). Routledge, 2025. URL: <https://doi.org/10.4324/9781003487937>.
4. Rättshistoria med komparativ rätt. Lunds Universitet. Juridiska Fakulteten. URL: <https://kursplaner.lu.se/svenska/LAGF02.pdf> (дата звернення: 01.05.2025).
5. Retshistorie/Legal history. University of Copenhagen. URL: <https://kurser.ku.dk/course/jjub57013u/2024-2025> (дата звернення: 05.05.2025).
6. History of western legal tradition. University of Trento. URL: https://unitn.coursecatalogue.cineca.it/insegnamenti/2025/50395_64830_6_92932/2017/50395/10661?annoOrdinamento=2017&coorte=2024; <https://webapps.unitn.it/du/en/Persona/PER0003658/Didattica> (дата звернення: 10.05.2025).
7. Historia del derecho y de las instituciones. University of León. URL: <https://www.unileon.es/estudiantes/oferta-academica/grados/grado-endercho/plan-estudios?id=0304001&cursoa=2024&te=G>;

- https://www.unileon.es/ficheros/guias-docentes/docnet/guia_00304001_2024_25.html (дата звернення: 15.05.2025).
8. Historical foundations of the legal system. University Charles III of Madrid. URL: <https://aplicaciones.uc3m.es/cpa/generaFicha?est=206&plan=397&asig=13567&idioma=2>; <https://aplicaciones.uc3m.es/cpa/cpa/generaFichaPDF?ano=2022&plan=413&asignatura=13567&idioma=2> (дата звернення: 25.05.2025).
  9. Historical Development of the Common Law (LAWS0329). UCL. URL: <https://www.ucl.ac.uk/module-catalogue/modules/historical-development-of-the-common-law-LAWS0329> (дата звернення: 01.06.2025).
  10. History of English Law (LAWS0018). UCL. URL: <https://www.ucl.ac.uk/module-catalogue/modules/history-of-english-law-LAWS0018> (дата звернення: 01.06.2025).

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВА НА ОСВІТУ В УМОВАХ ВІЙНИ: ПРИВАТНО-ПРАВОВИЙ ВИМІР

*Білокінь Ірина Владиславівна,
здобувачка 1 курсу освітньої програми «Право» ступеня
бакалавр, кафедра правознавства;
Науковий керівник: Терела Г. В., канд. іст. наук, доцент
кафедри правознавства
Полтавський університет економіки і торгівлі*

Освіта є фундаментальним правом кожної людини, визнаним як на національному, так і на міжнародному рівні. Вона виступає необхідною умовою розвитку особистості, її самореалізації, професійного зростання та активної участі в житті суспільства. Конституція України у статті 53 гарантує кожному право на освіту [1]. Закон України «Про освіту» № 2145-VIII від 05.09.2017 р., а також низка міжнародних договорів, зокрема Загальна декларація прав людини (ст. 26), Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права (ст. 13), Конвенція про права дитини (ст. 28) підкреслюють важливість забезпечення доступу до якісної освіти для всіх без винятку.

У довоєнний період система освіти в Україні була зорієнтована насамперед на публічно-правову модель функціонування, в якій ключову роль відігравала держава. Саме вона забезпечувала фінансування, контроль за дотриманням освітніх стандартів, затвердження програм, акредитацію та ліцензування навчальних закладів. Приватні освітні ініціативи мали допоміжне або альтернативне значення й не складали істотної конкуренції державній системі, особливо на рівні середньої освіти.

Наукове видання

**ТРАДИЦІЇ ТА ІННОВАЦІЇ
РОЗВИТКУ ПРИВАТНОГО ПРАВА
В УКРАЇНІ: ОСВІТНІЙ ВИМІР**

МАТЕРІАЛИ

XIV Всеукраїнської
науково-практичної конференції

(м. Полтава, 5 червня 2025 року)

Дизайн обкладинки А. С. Шустваль
Комп'ютерне верстання О. С. Корніліч

Формат 60×84/16. Ум. друк. арк. 8,2.
Зам. № 401/2263.

Видавець і виготовлювач
Полтавський університет економіки і торгівлі
к. 48, вул. Івана Банка, 3, м. Полтава, 36003.
E-mail: pvv.puet@gmail.com.

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 8076 від 28.02.2024 р.